
El Consell de Cent i els candelers de l'art de la cera

Margarita Tintó

Barcelona Quaderns d'Història, 5 (2001)

La present comunicació és, bàsicament, el resultat d'una recerca sobre els fons del Consell de Cent, conservats a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, ja que la documentació de l'antic Col·legi dels candelers de cera de què disposem és molt reduïda i pertany ja a mitjan segle XVII.¹ L'aportació se centra en el tema dels exàmens i en una intervenció directa i concreta dels consellers.

Les primeres referències sobre candelers de l'art de la cera les trobem en la nòmina del Consell de Cent del 1301, on se citen quatre candelers, i en la de l'any següent, el 1302, on consta el nom de quatre "*candelers e tenders e speciers*"; després se succeeixen les referències. Cal dir que aquesta unió de candelers, d'especiers i d'apotecaris es mantindrà fins a l'inici del segle XVII, quan els cerers demanen als consellers la separació i els és concedida.

Els cerers, candelers de cera o de l'art de la cera pertanyien a la categoria d'artistes, que es dedicaven a un art a diferència dels menestrals, que practicaven un ofici. Malgrat això, el Consell de Cent agrupava els artistes amb els menestrals i es presentaven conjuntament per a les eleccions a consellers.

La reestructuració del municipi portada a terme per Alfons el Magnànim, el 1455, disposà que els artistes participessin separadament per ocupar la tercera plaça de consellers i els menestrals la quarta. Més tard, en establir-se que els consellers fossin cinc, els artistes ocuparen la quarta plaça i els menestrals la cinquena. A partir del 1493, ocupen la cinquena i s'alternen uns i altres fins al 1641.

Però fou el privilegi de Ferran el Catòlic, signat a Ocaña el 13 de desembre de 1498, que "*posa les bosses de la inseculacio y extraccio axi de consellers com de altres oficis de la ciutat*" el que especifica quins són els artistes i el nombre de cadascun d'ells que passaran a formar part del consell de la ciutat. Els candelers de cera seran dos i cada any se'n renovarà un.² Eren artistes els notaris de Barcelona, els notaris reials, els "*speciers e droguers e botiguers*", els candelers de cera i

1. *Els cerers de Catalunya. 1498-1998*, Barcelona, 1998.

2. *Privilegi del regiment de la ciutat de Barcelona atorgat per lo Catolic rey don Fernando segon ab lo qual posa les bosses de la inseculacio y extraccio axi de consellers com de altres oficis de*

els barbers (cirurgians). Contribuïen conjuntament a l'obra de murs i valls i en la defensa de la ciutat.

Les confraries solien funcionar d'una manera semblant: quan un grup d'artesans d'un mateix ofici o d'altres afins decidien organitzar-se en confraria, redactaven uns capítols en els quals indicaven motius, objectius, sant patró, lloc de reunió, etc., que transmetien al monarca regnant per a la seva aprovació; un cop obtinguda aquesta, els consellers concedien a la confraria les ordinations corresponents.

En el cas dels cerers no fou així. Funcionaren únicament per mitjà d'ordinacions municipals. És clar que no hem trobat referències que haguessin format confraria. És cert que l'any 1478 els cònsols³ cerers juntament amb els especiers i apotecaris presenten al rei Joan II uns capítols en què supliquen al monarca que, com a privilegi perpetu, els vulgui atorgar "*als dits consols e Col·legi*". El document, però, no fou signat pel monarca, segons indicació al marge.⁴ Subratllem que aquesta és la primera vegada que hem trobat documentada la denominació del col·legi amb referència als cerers.

Una prova evident que no es regien per privilegi reial la podem confirmar uns anys després. Els apotecaris –en aquest cas no s'esmenten els cerers– supliquen al rei Ferran II "*e per tant com fins aci dita art de apotecaria es estada regida e governada en la ciutat a sols ordinations dels consellers de dita ciutat publicades com es acostumat [...]*" que atorgui als cònsols administradors i Col·legi, els capítols que li presenten, en forma de privilegi reial. El rei signà la confirmació el 29 d'agost de 1510.⁵

Suposem que els cerers continuaren regits d'una mateixa manera. Ara bé, els privilegis reials concedien als consellers de Barcelona la facultat de poder ordenar entre les confraries i els oficis, mudar i revocar les ordinations d'aquells, encara que haguessin estat confirmades per privilegis reials.⁶ A més, el 1498 la rei-

la ciutat: "[...] E semblant orde sie servat en la extraccio de les persones dels artistes e menestrals en esta forma, que de les bosses de notaris de Barchinona sien trets .X. redolins, e de la bossa dels notaris reals .III. redolins e de la bossa dels especiers e droguers e botiguers .X. e de la bossa dels candelers de cera .dos. e de la bossa dels barbers sis redolins, que faran entre tots nombre de .XXXII. persones qui sien de consell fins en la dita festa de Sant Andreu primervinent. E en lo dit dia sien remoguts la meytat a sort en la forma desus dita. Ço es, la meytat dels notaris de Barchinona e la meytat dels reals e la meytat dels especiers, botiguers e droguers e la meytat dels candelers e la meytat dels barbers e qui ni sien mesos de cascu de les dites bosses dels artistes trets a sort. Ço es, de la bossa dels notaris de Barchinona .V., dels notaris reals .dos., dels especiers, droguers e botiguers .V., dels candelers de cera .hu., dels barbers tres, qui per temps de hun any sien del dit consell e que los qui son stats de consell hun any no puguen esser de consell lo any apres seguent com vullan hagen a vagar per temps de hun any, segons dit es. E per semblant, de totes les bosses dels menestrals sien trets XXXII redolins [...]" (AHCB (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona), 1G, ms. 12, Llibre Verd, f. 3v).

3. Els cònsols eren els dirigents de la confraria o col·legi. El rei Pere II el 12 de les calendes de juliol, a Gandesa, concedeix als consellers de Barcelona que puguin elegir cònsols per als oficis que encara no en tinguin i estatuir i ordenar en aquells (AHCB, 1G, ms. 15, Llibre Vermell, f. 187). El rei Joan I incideix en el mateix, el 1390 (AHCB, 1G, ms. 11, Llibre Verd, f. 64 i 275).
4. Vegeu M. GONZÁLEZ I SUGRAÑES, *Contribució a la història dels Antichs Gremis dels Arts i Oficis de la Ciutat de Barcelona*, Barcelona, 1915, vol. I, pàg. 39.
5. GONZÁLEZ, *Contribució a la història...*, pàg. 127.
6. AHCB, 1G, ms. 12, Llibre Verd, f. 38, Nàpols, 30-XI-1506.

na Germana estén una executòria contra qualsevol oficial reial que pertorbi els consellers de la ciutat de Barcelona en la decisió i coneixement de les causes de confraries davallants d'ordinacions fetes i faedores.⁷

El fet de formar grup amb els especiers i apotecaris, que, a part de preparar medicines i espècies, obraven i venien cera, provocava sovint perjudicis als cersers, que es dedicaven exclusivament a l'art de la cera. Aquest fet els obligava a recórrer sovint als consellers per sol·licitar ordinacions per delimitar les competències i reglamentar el treball. Són molt significatives les del 1497 que regulen tot el procés de fabricació de la cera. Assenyalen que per obrir botiga s'ha d'haver estat aprenent durant cinc anys, ser examinat i tenir "*tapit, tenda y segell*".⁸ Podríem dir que aquestes ordinacions marquen l'inici del col·legi de candelers de cera pròpiament dit i que reafirmen el privilegi del 1498, amb referència a l'elecció dels artistes per formar el Consell de Cent.⁹

Cal parar esment que, abans de demostrar les aptituds per exercir l'art, era necessari presentar una informació sobre el llinatge del candidat, pràctiques, costums de vida i altres coses, com ara temps i edat. Els moros, jueus i conversos n'eren exclosos.

Ordinacions per a l'examen de candeler de cera

Centrem-nos, però, en la reglamentació específica de l'examen, que és el tema que provocà més polèmica entre ells. Aquesta ja és més tardana. Ve donada per unes ordinacions que els consellers, reunits en el verger de les cases del Consell de la ciutat, van acordar el 31 d'agost de 1538, atenent la suplicació presentada pels apotecaris i candelers de cera. Amb deliberació prèvia del 24 de setembre, foren publicades el 28 de novembre del mateix any.¹⁰

En primer lloc justifiquen –com és costum– que el motiu de les ordinacions és per afavorir "*l'obra ben feta*", en aquest cas l'art de la cera que "*tot temps es estada decorada y magnificada de artistes molt experts en llurs arts*", o sia, es fan per a benefici de la cosa pública, per salvaguardar el prestigi de la ciutat i pel fet que molts han obert obrador a la ciutat sense dominar l'art de la cera.

Les ordinacions disposen que, per poder presentar-se a examen, s'ha d'haver estat aprenent a la ciutat durant tres anys –abans eren cinc–, amb un apotecari que treballi manualment la cera o amb un candeler de cera. L'examen és obligatori per poder obrir obrador o tenir botiga. Es farà en presència de dos cònsols i quatre examinadors: dos apotecaris i dos candelers de cera. Constarà de dues parts, d'obra intel·lectual i manual (teòric i pràctic), per espai de dos dies. Els examinadors donaran el resultat per votació secreta, a fi d'evitar que hi hagi influència entre ells.

7. AHCB, 1G, ms. 12, *Llibre Verd*, f. 6, Ocaña, 13-XII-1498.

8. AHCB, 1B-IV, *Registre d'ordinacions (1481-1499)*, f. 188-189v; vegeu GONZÁLEZ, *Contribució a la història...*, pàg. 117-119; Montserrat BAJET I ROYO, *El Mostassaf de Barcelona i les seves funcions en el s. XVI*. Edició del '*Llibre de les Ordinacions*', Barcelona, 1994, pàg. 489-493.

9. Vegeu nota 2.

10. Document 1. *Ateneu Barcelonès*, *Llibre d'Actes dels Apotecaris*, s. XVI, f. 52v-54v; AHCB, 1B-II, *Registre de deliberacions*, 54, f. 97v, 24-IX-1538.

Després de ser acceptat i passar l'examen, podrà establir-se com a candeler de cera, obrar-la i obrir botiga. Pagarà per drets d'examen un florí d'or,¹¹ o sia, 17 sous barcelonesos, i el nom s'inscriurà en el Llibre del Col·legi.

Els exàmens tindran lloc una vegada a la casa del cònsol de la cera apotecari i l'altra a la casa del cònsol de la cera candeler.

Als apotecaris se'ls respecta la proposta que ja havien defensat en les ordinacions del 1526:¹² que els apotecaris ja examinats d'apotecaria a la ciutat o que ho seran en endavant, seran considerats candelers de cera sense fer examen especial de cerer i podran obrar i vendre cera.

Examen de Geroni Vidal

Malgrat les ordinacions que intentaven resoldre el tema de l'examen, que en realitat s'imposà per reglamentar els tallers i vetllar per la qualitat de les obres en ser fetes per perits en l'ofici, els candidats no sempre trobaven facilitats per accedir a l'examen, tot i reunir les condicions exigides.

Precisament és aquesta circumstància la que m'ha mogut a escriure el treball per remarcar el paper dels consellers de Barcelona per dirimir en qüestions d'exàmens i la facultat d'atorgar el títol o passantia a través d'un procés jurídic.

El document que referim, que es conserva a l'Arxiu Històric de la Ciutat,¹³ explica amb detall els fets. És del 1566.

Els consellers de l'esmentat any, Jaume de Mijavila, Francesc Martí, Joan Simon Dezplà, Esteve Bonell, juntament amb Pau Vila, especier, absent del present acte, han considerat el recurs presentat per Geroni Vidal, fill de Joan Vidal, candeler de cera, ciutadà de Barcelona, que després de practicar durant molts anys l'art de la cera i ha sol·licitat als cònsols del col·legi que l'examinessin; aquests, al·legant causes i raons contingudes en les ordinacions, es neguen a examinar-lo.

Els consellers han parlat, en primer lloc, amb els cònsols i altres de l'art de la cera i especiers, i amb els seus advocats. Després remetent el recurs als advocats de la ciutat perquè determinin si el candidat ha vulnerat les ordinacions tal com diuen els cònsols. Aquells, després d'estudiar-lo, afirmen no trobar-hi inconvenient, ja que ha treballat l'ofici i tampoc no hi ha causa ni comportament personal incorrecte. Els cònsols encara interposen recurs davant l'Audiència reial, que retorna el text als consellers.¹⁴

Aleshores, aquests determinen que Geroni Vidal serà examinat, públicament, a la Casa de la Ciutat, en presència dels consellers, pels dos cònsols del col·legi i pels examinadors que correspongui, segons les ordinacions que hem citat anteriorment. Els cònsols, però, no es presenten els dies en què se'ls havia convocat,

11. El rei, a Granada, 9-XI-1500, estableix que tot artista i menestral per drets d'examen no pagui més d'un florí (*AHCB*, 1G, ms. 17, *Llibre Vermell*, f. 82).

12. Vegeu BAJET, *El Mostassaf de Barcelona...*, pàg. 486-489.

13. Document 2. *AHCB*, 1B-VIII, *Lletres patents*, 12 (1541-1568), f. 162v-165.

14. Ferran el Catòlic, el 1509, inhibeix el lloctinent i la Reial Audiència de reconèixer en causes dels oficis i confraries referents a ordinacions; ho deixaran a mans dels consellers (*AHCB*, 1G, ms. 12, *Llibre Verd*, f. 39).

ni tampoc no ho fan els examinadors, i a més d'això inciten d'altres a no comparèixer. Davant d'aquesta situació, els consellers, a part de les penes que els imposaran per inobediència, nomenen uns determinats examinadors. Finalment es convoca Geroni Vidal per fer l'examen.

El document ens descriu les peces que ha d'obrar i tota la mecànica de l'examen. El dia 15 de juny, a la Casa del Consell de la ciutat, en presència dels consellers i moltes altres persones, Geroni Vidal és presentat als cònsols i examinadors assignats i, segons forma acostumada, és interrogat escrivint cadascun d'ells els "quesits" en un full de paper. El cònsol Cabanyes li demana un paner de fruita, una tirada de fil de cànem vermella, la font de l'Àngel de filera prima blanca i de colors un pelicà amb els seus pelicans xics; Bartomeu Roig, una verga de candelers, i els examinadors, una àguila amb un colom a la boca, un ciri a mans de quatre lliures i una tirada de filera groga de trenta forats i una mola de sis lliures i una àguila de quatre anques.

Com sia que totes i cada una de les peces han estat públicament fetes per Geroni Vidal, davant els consellers i d'alguns dels examinadors i altres candelers i apotecaris i, també, en presència de molts "poblats" i habitants de la ciutat de Barcelona, dins el verger de les Cases del Consell, durant quatre dies per a més justificació, encara que l'obligació era de dos dies. Com sia que les dites coses fabricades i fetes conforme els "quesits", posades a la presència dels consellers i de moltes altres persones per aquest fet cridades i d'unes de concretes que anomena, han estat trobades "*ben fetes y com de bon mestre se pertany y de vos se sperave*", se l'autoritza a establir-se com a candeler, per l'autoritat que legitima i permet als consellers, segons consell dels advocats de la Ciutat. L'examinat jura complir les ordinacions i el que tots els candelers de cera estan obligats a servir, i després els consellers declaren: "*Admetem a vos dit Hieronym Vidal en candelers de cera i vos donam licència de parar y tenir botiga o obrador públic de candeler en dita ciutat*", i en testimoni del qual ordenen despatxar el present document amb el segell de la ciutat per part del notari i firma del consell, per part del secretari. Datat el 19 de juny de 1566. Signen els testimonis, Joan de la Mora, sotsveguer, Pere Destrata, Montserrat Palomers, mercader, i Francesc Gomis, notari de Barcelona, i molts altres "*en multitud copiosa*". Ho ratifiquen el conseller Jaume de Mijavila, dos advocats ordinaris, un advocat extraordinari i Joan Cellers, notari públic.

La polèmica que provocava la unió de candelers de cera amb els apotecaris, que es consideraven superiors, acabà amb la seva separació total i definitiva. Els candelers de la cera la sol·liciten als consellers i aquests, per l'autoritat que sobre això tenen, els la concedeixen el 1612.¹⁵

Conclusions

Els candelers de l'art de la cera es regien únicament per les ordinacions municipals almenys fins al segle XVII, fet curiós si es té en compte que ocupaven un lloc important en la cort reial i que les ordinacions de Pere el Cerimoniós regla-

15. Document 3.

mentaven la seva dedicació. No oblidem que els documents importants i secrets se segellaven amb cera. També a la Casa de la Ciutat tenien cura de la il·luminació de la sala de reunions dels consellers. Les de l'exterior funcionaven amb sèu o bé oli. A més, les reunions del col·legi es feien a la capella reial de Santa Àgata.

Poques vegades la documentació ens mostra un examen tan detallat com el present.

La documentació ens invita a aprofundir més en el camp de les relacions entre el Consell de Cent i els artistes i menestrals.

Apèndix documental

1

Ordinacions per lo examen dels candales de cera e altres (Barcelona, 31 d'agost de 1538)

Ateneu Barcelonès, Llibre d'Actes dels Apotecaris, s. XVI, f. 52v-54.

Disapte que contavem XXXI del mes de agost any de la Nativitat de Nostro Senyor Deu Jhesuchrist MDXXXVIII. Congregats y ajustats los onorables conselles de la ciutat de Barselona ensemps ab lo consell ordinari de la dita ciutat, ho major part de aquell, dins lo ver de les cases del consell de la dita ciutat, a istancia y suplicacio dels consols y col·legi dels apotecaris y candeles de çera de la dita ciutat, per posar en degut orde lo dits art de candeles de çera e proveyr als desordes fins açi segits en les coses desus scrites faeren y stituyren y ordenaren les ordinations seguens:

Primerament atenent y considerans quants desordes se son segits en lo passat que molts inexperts y no sabens la dita art de la cera han presumit parar e tenir hobrador publicament en la dita ciutat en gran derreputatio y desonor de la dita art dels candeles de çera de la dita ciutat y dany de la cosa publica de que çí proveit no y ere se poria segir que totalment que lo ben obrar de la dita cera se porie perdre e venir en punt de no aver hi persones abils e expertes en la dita ciutat la qual singular y meritament tos temps es estada decorada y magnificada de artistes molt experts en llurs arts per aço y per posar degut orde entre los dits candelles de çera e proveir dits desordens fins aci fets et altres per la cosa publica steuiren y ordenaren los dits onorables conselles y promens de la dita ciutat que de aquesta ora avant no cie llisit ni permes a alguna persona de qualsevol stat grau o condisio sia parar, ni tenir botiga ni obrador de cera ni exercir la dita art ni vendra sera obrada dins la dita ciutat de Barcelona, termens y territoris de aquella si doncs primer no aura stat per temps de tres anys dins la dita ciutat ab apotecari obrant manualment de cera o ab candeler de cera lo qual lo qualtemps aja adverar als qui aquelles hores seran consols de la dita art de la sera e apres e ans de poder parar obrador o botiga sia tingut y obligat a exsaminar se en poder dels consols que seran aquell any de la y de quatra exsaminados, co es dos apotecaris y dos candeles de çera elegidos, so es hun apotecari per lo consol apotecari e un candeler de çera per lo consol tançol candeler e los altres dos en seran los consols qui seran stats en lo any pus proppasat co es dos apotecaris y dos candeles

de çera los quals quatra emsemps ab los dits dos consols qui seran aquell any lo ajan examinar de obra intelectual y manual de la cera per spay de dos dies a conaguda dels dits dos consols y quatre examinados los quals quatre examinadors agen votar en poder de dits consols çecretament per via de scrutins hun apres l altre a dir mijensat jurament prestador en poder dels dits consols ci lo tal examinat los parra eçer abil e sufficient per parar e tenir hobrador e fer exercici de çere obrada en la present ciutat, termens e territori de aquella ho no.

Item stetuiren y ordonaren los dits onorables conselles e promes que per fugir a paritat entre los dits quatra examinados los dits conçols de la çera ajan y tingan facultat e poder de scriure lo nom de ells dits dos consols en dos albarans e posar aquells an un baret y fasen traure la un de dits dos albarans per un minyo menor de deu anys y aquell lo nom del qual çera scrit en lo albara que traure ce aja a aderir ab aquells de los dits examinados que li parra justa sa conciencia mijançant jurament prestador en poder del altre consol companyo seu. E si sera votat eser abil e sufficient per exersir la dita art les hores li sia donada llicencia e facultat de parar e tenir obrador de çera en la present ciutat de Barselona, termens e territori de aquella e puga aquell tal e lli sia llicit ci volrra anar a obrar de fora de dita ciutat en qualsevol vila, lloch o parroquia tota hora que ben vist li çia çens contrast de algu e pach per suportar los carecs de la dita art de cera als consols hun flori de or ço es XVII sous barsalonesos y sia scrit y continuat en lo llibre de la dita art de la çera.

Item stetuiren y ordenaren los dits onorables conselles y promes per remoure dissençons en lo sdevenidor, que lo examen de huna persona se aja a fer en casa del consol de la cera apotecari e l altre en casa del consol de la cera candeler en tal manera que si un any se fa hun examen en casa del consol de la çera candeler si. s vol sia en lo matex any si. s vol çia en lo altre o quant pro quant sen aja a fer altre. Si donchs lo dos consols no s en concordaven amigablament no perjudicant enpero en rres als consols del any o anys apres vinens e çì algu sens eser examinat en la forma desus dita parara botigue o obrador o vendra alguna sort de sera obrada en la dita siutat termens o tarritori de aquella incorre e sia encorregut quiscu e per quicuna vegada pena o bant de CC. sous barsalonesos.

Declarant empero y detenent que los apotecaris examinats de apotecaria collegiats en la dita ciutat qui vuy son e per avant seran sien aguts per candelers de cera sens subir lo dit examen de la cera e puguen exercir e obrar e vendre tostemps que ben vist los sera tots o los qui obrar la volran en part o en tot sens contrast de nengu com fins an fet per virtut de les dites ordinations de la dita art.

Dels quals bans o penes sien fetes tres parts egals, la huna de les quals çia del mostesaf o altre oficial executant, l altra de l art e collegi de la çera per los carecs de aquell e la restant terça dels obres dels murs y valls de la ciutat.

Retenen ce empero los dits honorables conselles y promens poder la interpretar corragir smenar e de nou hordonar en les dites coses tostemps que ben vist los sera a llur bona coneguda.

Les quals hordinacions foren publicades per los llocs acustumats ab quatre trompetes ha XXVIII del mes de noembre dit any MDXXXVIII.

Examen de Hieronym Vidal, candeler de cera (Barcelona, 19 de juny de 1566)

AHCB (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona), 1B-VIII, *Lletres patents*, 12 (1541-1568), f. 162v-165.

Nosaltres Jaume de Mijavila, Francesch Marti, Johan Simon Dezpla, Esteve Bonell, consellers 1 any present de la ciutat de Barcelona, junctament ab mossen Pau Vila, spacier, absent del present acte, attenents y considerants nosaltres que Hieronym Vidal, fill de Johan Vidal, candeler de cera, ciuteda de la present ciutat, apres de haver practicat per molts anys la dita art conforme las ordinations del art de la cera, volent vos examinar pera dit offici i a dita causa presentat als consols de la dita art los dits empero consols per certs motius y respectes pretenints no poder vos examinar per les causas y rahons contengudes en certes ordinations de la present ciutat. E com a dita causa vos dit Hieronym Vidal haiau recorgut devant nosaltres demanant nos vos fecem examinar com en semblants cassos es acostumat fer per nostres predecessors. Nosaltres empero ans de ninguna cosa hoyts plenament los dits consols y altres de la dita art y speciers y llurs advocats. Attes que las ditas ordinations ni lo contengut en aquellas no han compres ni comprenen a vos dit Hieronym Vidal per esser vos ja nat y tenir deu o dotze anys al temps se feren ditas ordinations y tal sie estada y es la intencio de ditas ordinations per interpretacio que en aquellas donam com a mers interpretadors y declaradors de aquelles inseguint lo vot y parer dels advocats de la present ciutat y considerant que vos haveu per molts anys treballat en pendre lo dit offici i sou fill de mestre y may per dita vostra practica sou estat requerit vos ni vostre pare lexassen de practicar ni ns hagen cominat de no passar vos en examen declarats lo dit recurs ab vot y parer dels dits advocats de la present ciutat no obstant dita declaracio ab la qual condemnaven los dits consols haver vos de examinar en la forma acostumada fou per ells appellat de dita nostra provisio en la real audiencia y apres dita causa feta paraula en la real audiencia no. s es stada restituhida. Y apres declarat en lo recurs de aquella interposat per part de dits consolls ab consell de altres advocats per nosaltres en aço mudats y applicats confirmada e passada en cosa indicada ab la qual entre altres coses fou declarat per nosaltres ab vot y parer y consell de tots los dits advocats conformes ab molts justs motius y causes a dret subcistents e entre altres per evitar scandols y tota manera de suspitio, que lo examen fahedor de vos dit Hieronym Vidal publicament en la present casa de la ciutat y en nostra presentia fos fet per los dos consols de la dita art e per los examinadors en aço deputats, als quals es estat diverses vegades per nosaltres assignat die y hora certs pera que compareguessen y asistisen en dit examen fahedor en dita casa denant nosaltres, en los quals dies y horas assignats lo hu de dits consols y alguns de dits examinadors, no solament no han volgut obtemperar ditas assignations y manaments nostres ni acistir en fer dit examen, pero encara en contemptio y vilipendi de nostres provisions y manaments y de les penes per nosaltres a ells per dita executio infringides se son apartats y latitats y fet absentar y latitar los altres y assenaladament alguns dels que pera fer dit examen per nosaltres eren estats nomenats per la qual proterim a recusatio y inobedientia y notoria sententia continuant nosaltres dita

executio no comparent devant nosaltres lo dissapte prop passat de mati, que comptavam XV del corrent mes de juny, die assignat per a fer los quesits del dit examen fahedor del dit Hieronym Vidal, si no Anthoni Cabaynas, altra del consols de la dita art Barhomeu Roig—Duran, Pere Tarascho, —Ribagosa candeler de cera y —Roig, apotechari, per los quals en presència de ordinatio e provisio nostra he en presència de molts altres personas alli ajustades son estat vos dit Hieronym Vidal presentat als damunt dits consols y examinadors. Y en la forma acostumada per aquells sou estat interrogat, ço es posant y scrivint quiscu de aquells llurs quesits en un full de paper, com en semblants examens es acostumat, ço es, dit Cabaynes consol demanant un paner de fruyta, una tirada de fil canem vermella, la font del Angel de filera prima blanca y de colors un pelicano ab sos pelicanos xichs y lo dit Barhomeu Roig, una verga de candellas, e lo dit Pere Tarrasco, per no saber scriure, per ell y de voluntat sua dit Anthoni Cabaynas una aguila ab un colom a la boca e lo dit Ribagosa un ciri a mans de quatre lliuras y una tirada de filera groga de trenta forats y una mola de sis lliuras y una aguila de quatre ancas. Les quals coses ditas totes y sengles per vos dit Hieronym Vidal son estades publicament fetas devant nosaltres, existents alguns de dits examinadors y altres candelers y apotecharis, dins las ditas casas del honorable consell, per orde y manament nostre he en presència de molts poblats he habitants en la present ciutat de Barchinona, dins lo verger de les cases del honorable consell de dita ciutat, per spay de quatre dies, ço es lo dissapte, dilluns e dimarts passats e per tot lo die present, no essent obligat a fer aquell si no per spay de dos dies conforme la pratiga de dita art fent ho per mes justificacio vostra. Les quals coses desus specificades e per vos fetas y fabricades conforme dits quesits a vos fets de ordinatio nostra per total executio de dita nostra sententia y vistes y posades devant nosaltres y de molts altres persones en aço cridades y ajustades y assenaladament de m^o Johan Pau, especier, Anthoni Cabaynes, candeler, consols, Antoni Roure, Miquel Prexens, Pere Prexens, - Alfonso lo jove, Malchior — sindic, Gili Seguer—Duran, Francesch Serra, —Ribagoça, Jaume Marques, Jaume—, Anthoni Ameller, Pere Masco, Onofre Gallmes, Pere Pasqual, sindich dels candelers, de manament nostre alli cridats, y aquelles son stades per gracia de Deu y trobades ben fetes y com de bon mestre se pertany y de vos se sperave, e per consequent sou y deveu esser digne com a ben merexent de praticar de aqui avant publicament y palesa en la present ciutat dit ofici de candeler e parar e tenir obrador publich en aquella he exercir, usar y fruir y gosar de totas prerrogatives que los altres candelers de dita ciutat examinats poden exercir, usar, fruir y gosar com si conforme a las ordinations sobre aço fetes fosseu examinat aquelles en res ni per res quant a dit vostre examen axi publicament en presència nostra fet no obstant segons que nosaltres dits consellers de nostra auctoritat en quant nos es licit y permes ab consell de dits advocats de dita ciutat. Attes lo jurament per vos en poder nostre prestat de servir les ordinations de dita ciutat y lo que los altres candelers de aquella son obligats fer y servir. Ab tenor de les presents per executio de dita nostra sententia y declaratio e per les causes y rahons damunt dites en renitencia de dit consol y altres candelers axi inobedients absentats y latitats com dit es, admetem a vos dit Hieronym Vidal en candeler y vos donam licentia y facultat de parar y tenir dita botiga o obrador publich de candeler en dita ciutat conforme la tenen e poden tenir los altres candelers de la present ciutat. En testimoni de les quals coses havem ma-

nat despatxar vos las presents segellades del segell de dita ciutat per lo notari y firma del honorable consell de dita ciutat sacretari nostre. A denou de juny any de mil cinch cents sexanta y sis presents y cridats per testimonis lo magnifich mossen Johan de la Mora, sots veguer de la present ciutat, Pere Destrata, Montserrat Palomeres, mercader, y Francesch Guomis, notari de Barcinona y molts altres en multitud copiosa.

Jaume de Mitjavila, conseller

Antonius Çarrovira, advocatus ordinarius civitatis

Ferran, advocatus ordinarius civitatis

Michael Carrovira, advocatus civitatis extraordinarius

De mandato dictorum honorabilem consiliariorum

—expedita per me Michaelem Joannem Cellers auctoritate regia notarius publicus Barchinone et scribam maiorem honorabilis consilii dicte civitatis dictoriusque consiliariorum secretarium heius manu propria scribentem

3

Barcelona, 17 de setembre de 1612

AHCB, 1B-II, *Registre de deliberacions*, 121 (1611-1612), fol. 279v-281v.

Dicto die convocat i congregat lo consell ordinari de trenta sis en la instancia appellada Trentenari de las casas del honorable consell de la present ciutat per los magnifichs consellers foren fetas las proposicions següents:

ITEM, per quant per part del col·legi dels candelers de sera y sindichs de aquells fonch presentada una supplicacio, la qual per orde y manament dels dits senors consellers y dit present concell fonch legida per mi Galceran Francesch Calopa, notari y scriva maior del honorable concell y es del tenor següent: Molt Illres. Srs. y savi concell, considerant lo real concell *interatur ad verbum B*. La qual supplicacio hoyda y entesa y hoydes tambe plenament totes les dites parts aci de candalers de sera, com de apotecharis en tot lo que dir, deduhir y allegar han volgut los qui comparegueren en lo present concell.

E lo dit concell attes ab la sentencia real proferida a relacio del magnifich misser Joan Sabater, leshores doctor de la real audiencia a XVI de octubre M.D.LXXXX. per totes les dites pars allegada y mencionada esta expressament declarat que, no obstant la declaracio ab dita real sentencia feta, rest. salvo e illes lo dret a la present ciutat que en virtut de reals privilegis a ella concedits te y li competeix, de manera que no obstant dita declaracio rest salvo lo dret als magnifichs consellers y prohombres de dita ciutat, sempre que aparega convenir al be publich, de revocar en tot o en part les ordinacions fetes per la present ciutat, tenint respecte al dit col·legi dels candelers ab los dits apotecharis per raho de la impericia que se asereix tenen los dits apotecharis de la art y exercir de la sera de molts anys atras, com mes largament en dita real sentencia esta contengut, per la qual resta en facultat de dits magnifichs consellers y prohombres de revocar dites ordinacions sempre que aparega convenir al benefici de la cosa publica y attes per les confessions de totes les dites parts ara de present verbalment

deduhides consta que los apothecaris de la present ciutat no fan exercici de la art de la sera y per conseguent no son praticchs ni perits en dita art y per altra part es cosa molt contraria al be publicch que los que no son versats en una art hajan de examinar y entrevenir en los examens se fan en aquella, de la qual no tenen experiencia, ni practica alguna, de hont se porien succehir molts grans inconvenients y danys al benefici de la present ciutat y de la cosa publica. Les quals coses y altres atseses, lo dit concell per evident utilitat del benefici publicch feu deslliberacio y conclusio, que sia feta la separacio dels dits dos col-legis de apothecaris y candelers de sera, segons que lo present concell separa y divideix aquells conforme en la supplicacio de sobre insertada per los dits candelers de sera donada, es demanat y supplicat de tal manera que de si al devant cada hu de dits col-legis tinga ses ordinacions usant en aço lo present concell del poder y facultat que te axi en virtut dels dits reals privilegis y altrament, com encara en virtut de la dita sentencia real entre les dites parts proferida passada en cosa indicada de sobre calendada als quals y a la qual no enten lo present concell en res preiudicar, ni contravenir, ans be aquells y aquella resten en sa forsa y valor.

[Suplicació dels cerers:]

Molt Ill[ust]res S[en]yors y savi concell:

Considerant lo real Consell la preciosa necessitat tenian los apothecaris y candelers de cera de novas ordinacions en la sententia proferi lo magnifich micer Joan Sabater seguint la conclusio de dit consell entre ditas parts als 26 de octubre del any 1590. Posa en ella las saguents paraules: Entenen que sie salvo lo dret compateix als consallers y proms de la ciutat de Barcelona en virtut de Reals privilegis sols apparra convenir al benefici publicch de revocar y commutar la predita ordinacio en tot, o en part, per la impericia que los candalers de cera asereixen tenir los apotecaris aserca de la fabrica y exercisci de la cera, per ço que ha moltissims anys que no exerceixen dita art y no fabrican ni obran cera, o altrament. Axi que de dita Real Sentencia resulta molt clar que si be los Magnifichs Consallers en virtut de reals privilegis poden ordenar lo que millor apar convenir al benefici publicch tant en las confrarias com col-legis de la present ciutat en particular dit Real Consell salva dit dret a dits Magnifichs consallers y promens de ordenar, revocar o conmutar dita ordinacio declarant en ditas paraules la necessitat urgent veyan militava de fer ordinacions en dit Col-legi.

Per hont com la experiencia mare de totes las cosas ab lo discurs de dit temps des del any 1590 fins lo dia present aia plenament ensenyat la gran necessitat de dit col-legi per lo benefici de la cosa publica de posar lo en son degut asiento porque cessan tants litigis continuament militan entre dits apothecaris y candalers de cera. Per los quals evitar Va. Ma. lo any present ab lo zel tenen de aquietar a ditas parts y que cessan tants litigis fins lo dia present suscitats pregaren a ditas parts se acontentassen de dexar ditas pretencions en mans de persones nomenadores per ditas parts com realment fonch fet y venint una y moltes vegades ditas personas a tractar lo que staria be a dits apothecaris y candalers de cera may dits apothecaris an volgut se posas dita concordia en principi ans be an sempre dit que no volian que.s fes sino lo que a ells los apartia convenir. Per ço y altrament dits candalers de cera vent se destituïts de tot remey axi de dita concordia com de poder star en pau ni quietut alguna ab dits apothecaris y sia molt cert que en virtut de reals privilegis a ditat ciutat concedits es licit y permes unir

dos confrarias y desunir aquellas militant lo mateix ab los col·legis de la present ciutat.

Per ço y altrament dits candalers de cera e o lo syndic de aquell a Va. Maga. y merces supplica sien servits per ditas causas legitimas urgents y necessaris ordenar que dit col·legi de apotecharis y candalers sia desunit, dividit y separat, axi que los candalers de cera no tingan unio alguna ab los dits apotecharis ni dits apotecharis ab dits candalers, attes lo numero dels apotecharis es sufficient pera tenir un col·legi de part.

Y axi mateix ordenar que en cada col·legi se servan las ordinacions tenen fetas declarant que dellas ne sia llevat tot lo que tocara a dita unio tenian perque cesan dits litigis y millor puga cada col·legi acudir al que tocara al servey de Nostre Senyor, benefici de la cosa publica y al servey de la present ciutat:

+ Altissimus, etc.- Montaner. Vidit Fivaller, advocatus civitatis.